

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Sophus Claussens Lyrik Bd. 1: Naturbørn

Citation: Claussen, Sophus: "Sophus Claussens Lyrik Bd. 1: Naturbørn", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 1: Naturbørn*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-claussen03val-shoot-idm140012640975904.pdf> (tilgået 25. juli 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 1: Naturbørn

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Denne fuldstændige, kritiske og kommenterede udgave af Sophus Claussens lyriske digtning skyldes ligesom en del andre udgaver fra Det danske Sprog- og Litteraturselskab et initiativ udefra; det var adjunkt, mag. art. Jørgen Hunosøe, der for over ti år siden gennem Selskabets daværende bestyrelsesmedlem, professor, dr. phil. F. J. Billeskov Jansen, erklærede sig interesseret i at udgive Sophus Claussen.

En sådan udgave krævede ikke mange ord til motivering. Ikke blot har Sophus Claussen for længst fundet sin litteraturhistoriske plads som den største af "halvfemserlyrikerne" og en af vore største lyrikere overhovedet, en position som tre følgende digtergenerationer har bekræftet i teori og praksis. Men Selskabets udgaver, der begynder med de ældste tekster efter runetiden, har hidtil kun i visse brevsamlinger rakt ind i vort efterhånden gamle århundrede, og Selskabet er ikke ene om at føle behovet for tekstkritiske og kommenterede udgaver - udvalgte eller fuldstændige - også af "nyklassikerne", de sidste hundrede års vigtigste forfattere; ikke for intet er der for længst nedsat et ministerielt udvalg med den opgave at undersøge behovet og muligheden for støtte til udgivelser ikke mindst af sådanne forfatters værker. At DSL i 1920'erne, mindre end 50 år efter J. P. Jacobsens tidlige død, kunne udsende hans Samlede Skrifter I-V ved Morten Borup, er undtagelsen, der bekræfter reglen; udgivelsen muliggjordes af forskellige gunstige omstændigheder og ikke mindst af dette forfatterskabs ringe omfang og epokegørende karakter.

DSL gik derfor meget gerne ind i en drøftelse af en Claussen-udgaves bedste udformning og modtog tre forslag fra magister Hunosøe: en fuldstændig udgave - et alsidigt udvalg - eller en fuldstændig udgave af lyrikken alene, eventuelt opfattetsom første skridt på vejen til det ideale mål. Man besluttede sig for sidstnævnte løsning, dog med stærk begrænsning i optagelsen af utrykte digte, og allerede denne plan kom for udgiveren til at betyde en halv snes års fritidsarbejde, lettet ved en længere og et par kortere orlovsperioder, men i øvrigt forbundet med personlige ofre, også - og hvorfor ikke for en gangs skyld nævne dette velkendte vilkår - for hans familie.

Da man endelig nærmede sig finansieringen af værkets fremstilling, mærkedes det kun alt for tydeligt, at tiderne var skiftet, og at det er blevet svært at få en sådan bindrække på boghandlerdisken, selv i alliance med landets førende forlag. DSL giver nedenfor udtryk for megen og ægte taknemlighed, men finder grund til forinden også at give udtryk, ikke for sine skuffelser undervejs, men for en principiel betragtning:

Enhver interesseret vil tiltrækkes af en udgave, hvis tekster er taget fra uopdrivelige gamle tryk eller fra utrykte kilder, de være sig middelalderlige, nyere eller næsten samtidige. Mindre almen interesse vil samle sig om udgaver, hvis indhold, i den ene eller anden form, i forvejen er nogenlunde tilgængeligt på bogmarkedet eller i folkebibliotekerne. Den kritiske tekstkontrol, indledningen, varianterne, punktkommentaren føles nemlig traditionelt som en sag for de få. Ikke med rette, thi i længden beror ikke blot al forskning og undervisning, men også den pålidelige tekst og annotation i ordinære udgaver, direkte eller indirekte på standardudgaven.

DSL vil i denne sammenhæng ikke lægge skjul på, at man i 1970'erne har arbejdet meget med muligheden for en standardudgave af Herman Bang, i hvert fald af hans hovedværker. De fleste ville forbavses, hvis de kendte disse almindeligt læste romaners behov for tekstkritisk behandling og sagkommentar. Faktisk henligger en trykfærdig Ludvigsbakke med alt tilbehør - men man har trods positiv interesse fra et forlag opgivet den samlede plan.

Med Sophus Claussen er det gået lykkeligere, men sporene skræmmer, og de førnævnte mangeårige ministerielle overvejelser over en form for "klassikerstøtte" må føres til et positivresultat, hvis DSL eller andre skal gøre sig håb om at udsende, hvad der i de store sprogområder bærer sig selv - hovedværker og antologier med kvalificeret indledning, tekstbehandling og kommentar. Ikke luksusudgaver, men bøger som de gamle med grå omslag fra Holberg-Samfundet af 3. December 1922 eller blot som Penguin English Classics.

Årelange drøftelser og henvendelser til mange sider har imidlertid nu båret frugt, og DSL takker oprigtigt for støtte af forskellig art:

Sophus Claussens familie - ved hans nu afdøde enke fru Inger Claussen - gav fra første færd Jørgen Hunosøe adgang til alt båndlagt materiale både i Det kongelige Bibliotek og i familieejede, og langt senere var dattersønnen, arkitekt Sophus Frandsen mellemmand ved udlevering af en del materiale, der først i 1981 gik til den øvrige bestand i biblioteket. Dettets håndskriftafdeling har velvilligt samarbejdet med udgiveren om en definitiv ordning af papirerne, så langt bibliotekets utilstrækkelige bemanning tillod det. Og Midtfyns Gymnasium har vist forståelse for Jørgen Hunosøes behov for orlov.

Statens humanistiske Forskningsråd, SHF, har i 1970'erne ydet en række mindre honorarbevillinger og en stor orlovsbevilling til udgiveren; midler til to korte orlovsperioder - den sidste motiveret af det i fjor fremkomne materiale - bevilgede derefter Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen; nogle af udgiverens personlige udlæg dækkedes fra andre sider.

Selve produktionen af udgaven er finansieret ad fire - rundt regnet lige brede - kanaler. SHF har givet en

bevilling til trykning af de dele af værket, som ikke er skrevet af digteren, men af udgiveren; statutmæssigt kan SHF nemlig ikke støtte trykning af skønlitterære tekster. Et par snese ansøgninger til fonds, legater, institutioner og firmaer har resulteret i den nedennævnte række af uundværlige tilskud. Gyldendal, herunder Søren Gyldendals Fond, har vist megen liberalitet ved kalkuleringen af denne store produktion. Og endelig har DSL selv - mod al praksis og udover sine normale muligheder - taget et dybt greb i sin beskedne egenkapital, ikke som ellers til dækning af overskridelser, men som nødvendigt led i den grundlæggende kalkule.

Forhåbentlig ingen vil opfatte det forkert, når vi tillader os at sige: Så svært er det at udgive en nyklassiker, selv med en oftest kun symbolsk honorering af udgiveren. Desmere er vi taknemlige mod alle, der har bidraget til at gøre udgivelsen mulig. Det er, foruden som nævnt

STATENS HUMANISTISKE FORSKNINGSRÅD

- for trykningens vedkommende:

DRONNING MARGRETHES OG PRINS HENRIKS FOND

FONDEN TIL FÆDRELANDETS VEL

AUGUSTINUS FONDEN

BIKUBENS JUBILÆUMS FOND

CARLSEN-LANGES LEGATSTIFTELSE

JOHANNE OG EINAR FLACH-BUNDEGAARDS FOND

SØREN GYLDENDALS FOND

JYLLANDS KREDITFORENINGS FOND

STORSTRØMS AMTSKOMMUNE

- for personlige bevillingers vedkommende:

CARLSBERGS MINDELEGAT FOR BRYGGER J. C. JACOBSEN

INGENIØR N. M. KNUDSENS FOND

MUNKE MØLLES FOND

NYSTED KOMMUNE

PROVINSBANKEN

DR. PHIL. H. L. SCHWANENFLÜGELS OG HUSTRUS LEGAT

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB

11. april 1982

Iver Kjær, fm.

Jan Pinborg

Poul Lindegård Hjorth

Erik Sønderholm

Torben Nielsen

/Erik Dal